

Lad os sætte mål for måling

Måler vi eleverne på det rigtige, når vi beder dem om at sætte sig foran computeren for at teste deres evner. Noget tyder på, at de mange test ubevidst påvirker undervisningens indhold og elevernes kompetencer, skriver et forskersteam fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse.

KRONIK

AF SOFIE BINDSLEV, VIDENSKABELIG ASSISTENT, ANNA RUSMANN, VIDENSKABELIG ASSISTENT, OG JEPPE BUNDSGAARD, PROFESSOR, DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE (DPU), AARHUS UNIVERSITET

Danske elever sætter sig stadig oftere til rette alene foran en computer og bruger tid på at gennemføre forskellige test - både nationale test, selvrettende opgaver på fagportaler, diktat, regneopgaver, læsetest, trivselsmålinger og indimellem internationale undersøgelser.

Det bør rejse spørgsmålet om, hvorvidt testene er fornuftig brug af elevernes skoletid og skaber forudsætninger for frugtbar faglig udvikling og læring. Skaber testene brugbare resultater? Bidrager de med forudsætninger for udvikling af elevernes læring? Oplever eleverne testtiden som meningsfuld? Bidrager testene til elevernes kritiske sans og demokratiske engagement? Kort sagt: Måler vi det, vi værdsætter, eller kommer vi til at værdsætte det, der er let at måle?

En computer kan let omregne elevsvar til et mål for deres dygtighed, men prisen for denne automatisering kan blive høj. I størstedelen af disse test er det nemlig tekniske færdigheder, der måles, for eksempel tekniske aspekter ved læsning, regning, fremmedsproggrammatik, faktuel viden inden for naturfag og så videre.

Årsagen er, at computeren hurtigere kan afgøre, om noget er rigtigt eller forkert, ved simple, tekniske spørgsmål. Desuden er det

svært og tidskrævende - og dermed dyrt - at udvikle opgaver, som tester mere avancerede kompetencer som for eksempel elevernes evne til at gennemføre en kvalificeret undersøgelse, skabe et godt produkt, forholde sig kritisk og deltage kommunikerende og ansvarligt som borgere i et demokratisk samfund - hvilket jo ellers er meningen med folkeskolen og beskrevet i Fælles Mål.

Skævvridning af undervisningen

Men når udviklerne bag nationale test og fagportalerne har valgt at fokusere på den billige løsning og tester tekniske færdigheder, påvirker det umærkeligt undervisningen.

De tekniske færdigheder kommer til at spille en stadig større rolle i undervisningen på bekostning af udviklingen af elevernes kompetencer.

Således underviser mere end halvdelen af lærerne i opgaver, der forbereder specifikt til nationale test, i ugerne op til testen, viser en undersøgelse fra 2016.

I interview, vi har foretaget med elever, viser der sig også et andet ganske alvorligt problem: Elevernes engagement påvirkes negativt. For eksempel siger Emma på Nordstjernes skolen i Helsingør: »Der er ret mange test, også en del (...), hvor jeg føler, at jeg ikke rigtig gider tage mig sammen til dem, for eksempel de der nationale test, hvor vores lærer heller ikke rigtig kan se grunden til, at vi skal lave dem, fordi de hjælper os ikke rigtig på nogen måder«.

Man kunne tro, at disse problemer er en uundgåelig bivirkning, men det er muligt at teste, så eleverne finder det meningsfuldt og spændende, samtidig med at der på standar-

diseret vis testes for avancerede kompetencer frem for tekniske færdigheder.

Nye test kan måle kompetencer

I de senere år er der udviklet en række nyskabende testinstrumenter i internationale forskningsprojekter og herhjemme. Pisa-testen er lykkedes ganske godt med at udforme testopgaver, der måler læsekompetencer, kompetencer i at løse matematiske problemer og naturfaglige undersøgelseskompetencer. Testen i de danske demonstrationsskoleforsøg måler scenarie-, samarbejds- og multimodal produktionskompetence. Hitte På-projektet tester 1.-klasseelevers innovative kompetencer, og i det store forskningsprojekt Kvalitet i dansk og matematik måles elevernes evner til matematisk problemløsning og litterær fortolkningskompetence.

Og endelig gælder det den internationale undersøgelse af 8.-klasseelevers computer- og informationskompetence, ICILS, som netop nu er ved at blive gennemført. I ICILS måles informationskompetencen gennem en række scenariebaserede forløb, hvor eleverne for eksempel skal forberede en skolerejse eller planlægge arrangementer på skolen. Eleverne gennemfører også opgaver i datalogisk tænkning, hvor de skal programmere robotter, vurdere algoritmer med videre.

KRONIKKEN

Fagbladet *Folkeskolen* bringer normalt en kronik i hvert nummer. Som hovedregel er kronikken skrevet på redaktionens opfordring. Hvis du gerne vil skrive en kronik til bladet, vil vi bede dig sende en helt kort synopsis på cirka ti linjer med kronikkens hovedpointe og hovedargumentation, som redaktionen kan tage stilling til. Skriv til folkeskolen@folkeskolen.dk

Efter at Emma havde taget testen, sagde hun: »Jeg skulle lave sådan en slags webside (...), en slags oplæg for et band, hvor jeg synes, det var fedt, at jeg selv kunne gå ind og designe den og sætte tingene ind og, ja, være kreativ på min egen måde«.

I Pisa, ICILS og de andre mere avancerede test testes elevernes kompetencer, det vil sige deres evne til at benytte sig af deres samlede erfaringer, kundskaber og kvalifikationer, når de løser en opgave. Og det kræver nogle andre opgaveformater, end eleverne er vant til. Johan fra Vallerødskolen i Hørsholm sagde: »Der er jo meget sådan noget - multiple choice, ja, hvor der ligesom er svarmuligheder. Her kunne man selv få lov til at tænke, sådan arbejde kreativt på en anden måde«.

Elevernes evne til at skabe, undersøge og kommunikere undersøges gennem virkelighedsnære rammefortællinger, hvor de for eksempel bliver bedt om at udforme en digital plakat om en virkelig problemstilling. De skal anvende hjemmesider og applikationer i deres undersøgelse, og de skal overveje, hvordan plakatens udtryk kan virke overbevisende på den elevmålgruppe, den er tiltænkt.

Ud over at ICILS tester avancerede kompetencer, oplever eleverne også testen som meningsfuld og kreativ. Viktor fra Nordstjer-

neskolen siger: »(...) man skal tænke meget mere kreativt, end man skal i de andre test. Det er ikke ligesom normale test, hvor der er ét rigtigt svar. Her for eksempel er der en, hvor man skal sætte sin egen klub op, hvor man skal være kreativ og selv tænke med, hvordan man vil gøre det. Det er ikke ligesom i dansk, hvor du skal skrive 'slange' på den samme måde om og om igen. Her kan du tackle det på forskellige måder og sætte det op anderledes hver gang«.

Skader det demokratiet?

Da ICILS blev gennemført i 2013, viste det sig, at danske elever i stor stil bruger internettet til informationssøgning og social kommunikation, men at de i langt mindre grad bruger internettet til udveksling af information såsom at skrive og kommentere blogindlæg, spørge og besvare spørgsmål i fora og udarbejde hjemmesider. De danske elever ligger i bunden på dette parameter.

Resultatet viser, at eleverne i højere grad er forbrugere, end de er deltagende producenter på nettet. På den lange bane kan dette tænkes at have konsekvenser for unge menneskers demokratiske engagement, når offentlige diskussioner med tiden bevæger sig mere og mere mod onlinefora.

Hvis undervisning og læring styres af, hvad der testes i, efterlader det os med spørgsmålet om, hvorvidt resultatet afspejler en overvægt af test, der måler tekniske færdigheder frem for avancerede kompetencer.

Har disse test allerede nu sat deres aftryk på elevernes manglende produktive adfærd og demokratiske deltagelse?

Hvis vi fortsat insisterer på at bede eleverne om at sætte sig foran skærmene i utallige forsøg på at måle og vurdere deres evner, så lad os frem for alt diskutere, hvad der er vigtigt at måle, og lad os måle det ordentligt. ✕

Refererede rapporter:

Bundsgaard, Jeppe & Morten Rasmus Puck. 2016. Nationale test: Danske lærere og skolelederes brug, holdninger og viden. Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet, og Center for Anvendt Skoleforskning, UCL.
Bundsgaard, Jeppe, Morten Pettersson & Morten Rasmus Puck. 2014. Digitale kompetencer. It i danske skoler i et internationalt perspektiv. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

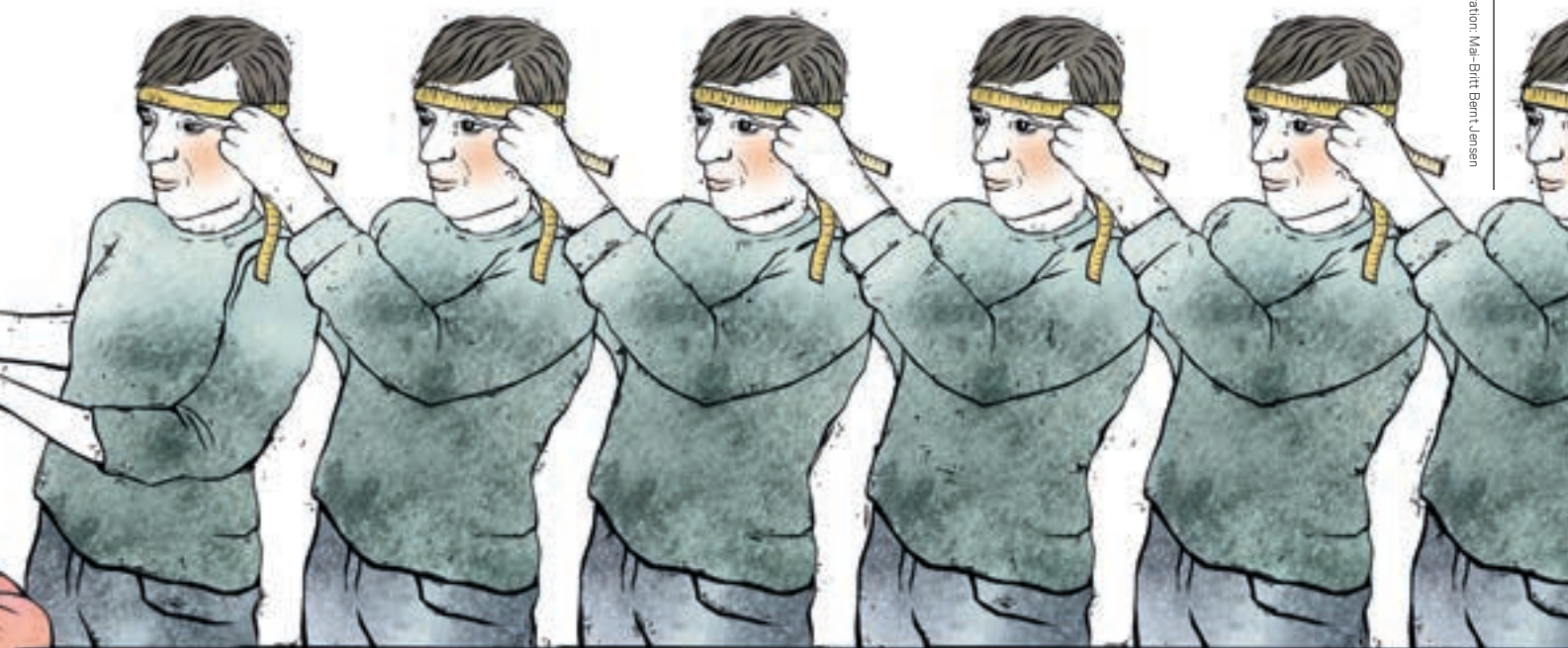

Illustration: Mads-Dimit Bertt Jensen